עג: נערה המאורסה פרק עשירי נדרים

מתני' הכוגרת שסתרה י"ב חדש. הא תרילתא לה לעיל בגמ' (דף ע:) בוגרת ושסתרתה י"ב חדש: **הואיל ובעלה חייב במזונותיה.** כדתנן בפ' אע"פ (כתובות נז.) דעותין לבתולה י"ב חדש ולאחר מכאן חייב במזונותיה כדתנן (שם) הגיע זמן ולא נשאו אוכלת משלו: **יפר.** לבדו בלא שותפותיה דאב: **וחכמים אומרים.** היינו רבי יהושע דהוא בר פלוגתיה דר"א בכל דוכתא: **עד שתכנס לרשותו.** עד שתכנס לחופה: **גמ' ר"א ומשנה ראשונה אמרו דבר אחד.** דכשהגיע זמנה ליגשא ולא נשאת כיון שחייב בעלה במזונותיה חשבינן לה כנשואה לקלת דברים ואע"פ שאינה בבית בעלה. ר"א הא דאמרן דאמר במתני' בעלה מיפר נדריה בלא שותפותיה דאב: **היכם אינו מאכיל בתרומה.** כדילפי' התם בפרק אע"פ (דף נח.) דקנין כספו אמר רחמנא[1] והאי קנין דאחיו: **עשאה ו' חדשים בפני הבעל.** שעברו עליה ו' חדש בחיי הבעל מאותן י"ב חדש שנתנו לה חכמים משעה שתכנס הבעל ליגשא: **ואפילו כולן בפני הבעל חסר יום אחד בפני היכם** כך היא עיקר הגירסא. ופרש"י ז"ל שם בפרק אע"פ דאפילו דוקא חסר יום אחד דאפי' כולן בפני הבעל אינה אוכלת בתרומה דכדי היכם מדמיא קנין כספו והאי קנין כספו אחיו הוא והאי דקתני חסר יום אחד דניחא ליה למיתני בלשה שלא אכלה כלל. ואין כן דעת ר"ת ז"ל אלא דוקא חסר יום א' אבל אם אכלתן כולן בפני הבעל אוכלת משל יבם דנהי דיבם אינו מאכיל מיהו לא מפסדא מידי מחמתיה והכי איתא בהדיא בירושלמי[2] הגיע זמן ולא נשאו או שמתו בעליהן אוכלות משלו ואוכלות בתרומה: **זו משנה ראשונה.** דס"ל דאשה אוכלת בתרומה קודם שתכנס לחופה: **כיצד דין שאחריהם אמרו אין אשה אוכלת בתרומה עד שתכנס לחופה.**

מתני' [6] בוגרת ששהתה י"ב חדש ואלמנה ל' יום ר' אליעזר אומר הואיל ובעלה חייב במזונותיה יפר וחכ"א [7]אין הבעל מיפר עד שתכנס לרשותו: **גמ'** אמר רבה ר"א ומשנה ראשונה אמרו דבר אחד דתנן [8]נותנין לבתולה י"ב חדש לפרנס עצמה [9]הגיע י"ב חדש אוכלת משלו ואוכלת בתרומה [10]אבל היבם אינו מאכיל בתרומה עשתה ששה חדשים בפני הבעל וששה חדשים בפני היבם ואפילו כולן בפני הבעל חסר יום א' או כולן בפני היבם חסר יום א' אינה אוכלת בתרומה זו משנה ראשונה ב"ד של אחריהם אמרו [11]אין האשה אוכלת בתרומה עד שתכנס לחופה א"ל אביי דלמא לא היא עד כאן לא קא אשמעינן משנה ראשונה אלא למיכל בתרומה דרבנן אבל נדרים דאורייתא אימא לא ועד כאן לא שמעת ליה לר' אליעזר אלא גבי נדרים [12]כדרב פנחס משמיה דרבא דאמר כל הנודרת על דעת בעלה היא נודרת אבל תרומה אפילו מדרבנן נמי לא אכלה: מתני'

מתני' הכוגרת. והנערה ששהתה י"ב חדש ואלמנה ל' יום: **הואיל ובעלה חייב במזונותיה.** כדלמרינן במס' כתובות כפ' אע"פ [3] נותנין לבתולה י"ב חדש משתבעה הבעל לפרנס את עצמה וכשם שנותנים לאשה כך נותנים לאיש לפרנס את עצמו הגיע זמן ולא נישאו אוכלת משלו וכו' [4] ובוגרת נותנין ל' יום כאלמנה: **ר"א אומר יפר.** כדאמר לקמן כל הנודרת על דעת בעלה נודרת: **אין הבעל מיפר.** ימידי עד שתכנס לרשותו: **גמ'** **משנה ראשונה.** כפרק אע"פ: **היכם אינו מאכיל.** לשומרת יבם מן האירוסין: **עשאה ששה חדשים.** שהיתה ארוסה לראשון ו' חדשים ולפני היכם ששה דהייגו י"ב חדש שנותנין לבתולה לפרנס את עצמה: **ואפילו.** עשתה כולן י"ב חודש לפני הבעל וחסר יום אחד אחרון לפני היכם אינו מאכילה בתרומה הא עשתה כולן י"ב חודש לפני הראשון ונפלה לפני היכם האיל וכבר חייב הבעל במזונותיה מאכילה יבם בתרומה אף ע"פ שלא הכניסה בכנוסה דמיא. וה"ג אמר ר"א האיל ובעלה חייב במזונותיה יפר: **כ"ד של אחריהן אמרו אין האשה אוכלת בתרומה כו'.** והתס[1] מפ' טעמא שמא ימצאו לה כוס בבית אביה ותשקה את אחותה: **אלא בתרומה דרבנן.** בזמן הזה דלא הוי אלא מדרבנן. אי נמי בתרומה דרבנן כגון עניין שאינו נקוב ופירות שנכנסו מת"ל: **אבל נדרים דאורייתא.** התם קא אמרי דבאינו מיפר: **וע"כ לא שמעת ליה לר"א אלא גבי נדרים.** דהיינו טעמא דמשנתחייב (2) יפר משום דרב פנחס וכו' והייגו לאחר שנתחייב במזונותיה אבל לגבי תרומה דיבם לא מבעיא בתרומה דאורייתא דלא אכלה אפי' עשתה י"ב בפני הבעל אלא אפילו בעניין שאינו נקוב דתרומה דרבנן לא אכלה:

מתני'

ומפרשי התם טעמייהו [5]אי משום קימפון כלומר שמא ימצא בה מום ונמצא מקחו מקח טעות אי משום שמא תשקה כוס של תרומה לאחיה ולאחותה. והא דאייתי הך סיפא ולא אייתי רישא דמתני' דקתני בהדיא נותנין לבתולה י"ב חדש ולאלמנה ל' הגיע זמן ולא נשאו אוכלות משלו ואוכלות בתרומה משום דהך סיפא מפרשה טפי הי משנה ראשונה והי משנה אחרונה. ואיכא נמחי דכתיבא בהו כולה מתני'. אלמא משנה ראשונה ס"ל כר"א דמכיון שבעלה חייב במזונותיה הרי היא קלת ברשות בעלה דמש"ה אוכלת בתרומה. דקס"ד השתא דאי לאו דמשנה ראשונה ס"ל כר"א אף על גב דאיסור תרומה באחרוסה ליתיה אלא מדרבנן דגזור אי משום שמא תשקה כוס של תרומה לאחיה ולאחותה אפ"ה אי לאו דבמידי דאורייתא קיימא ברשות בעלה כר"א לתרומה נמי אע"ג דמדרבנן היא לא אוקמוה ברשותיה דחכמים עשו חזוק לדבריהם כשל תורה: **אמר ליה אביי ודלמא לא היא עד כאן לא אשמעינן משנה ראשונה אלא למיכל בתרומה דרבנן.** משום דכיון דמדינא אחרוסה אוכלת בתרומה ורבנן הוא דגזור אי משום שמא תשקה כל שחייב במזונותיה ליכא למיחש להכי ושרי דמשום קימפון ליכא דמקמי דהיכא דה"ל מזונות בדיק לה ע"י קרובות כי היכי דלא ליסדי זוזיה בכדי ובדיקת חוץ שמה בדיקה ומשום שמא תשקה נמי ליכא דכיון דאיכא מפרנס לה דוכתא מייחד לה אכל נדרים דמדאורייתא אין אדום מיפר אפי' לאחר שנתחייב במזונותיה אימא לך דלא מלי מיפר בלא שותפותיה דאב: **ועד כאן לא שמעת ליה לר"א אלא גבי נדרים.** ולא משום דחשיב לה כנשואה אלא כדרב פנחס דאמר כל הנודרת על דעת בעלה היא נודרת אבל בתרומה אפי' דרבנן לא אכלה דאיכא למימר דהכי נמי דהוא מפרנס לה איכא למיחש משום קימפון דקסבר נדיקת חוץ לא שמה בדיקה ולשמא תשקה נמי איכא למיחש דלאו דוכתא מייחד לה: **והא דאמר דטעמא דר"א כדרב פנחס** דרבנן לית להו דרב פנחס דהא מסקי' בגדה בפרק יולא דופן (דף מו.) בקטנה שהשיאוה אמה ואחיה דבעלה מיפר נדריה דאע"ג דנדריה תיילי מדאורייתא דהא קיימא לן דמופלא סמוך לאיש מדאורייתא כדאיתא התם ונשואי קטנה ליתנהו אלא מדרבנן אפ"ה אחו נשואי דרבנן ומבטלי נדרים דאורייתא מדרב פנחס אלמא רבנן נמי מודו בה אלא דבהא פליגי ר"א סבר כיון דאיתו דאיכא מפרנס לה אינה [נודרת] אלא על דעתו ורבנן סברי מי לא מודית לן דאילו מפרנס לה אחר לא נדרה לה על דעתיה כי מפרנס לה אדום נמי לא על דעתיה היא נודרת עד שתכנס לחופה ומיהו מכיון שנכנסה לחופה אפי' בחופה דרבנן סקטנה שהשיאוה אמה ואחיה מודו רבנן שעל דעתו היא נודרת ומש"ה אתו נשואין דרבנן ומבטלין נדרא דאורייתא וכדכתיבנא: **ואיבא דילפי** מהכא דמי שנדר על דעת חבירו ה"ז יכול להמיר נדרו אלא ע"פ חכם כי היכי דאמרינן הכא דמש"ה מלי בעל לאודויה להפר משום דנדרה על דעתיה במפרש נמי על דעת חבירו מלי מפר אלא גרע מפרש דחבירו מסתם דבעל דהייגו טעמא הכא והתם משום דכנדר על תנאי דמי. וזו אלגלי שגגת הוראה דהא אף ע"ג דאמר דעל דעת בעלה היא נודרת אפ"ה צריך בעל שיפר לה בתוחו לשון שקבלה לה מורה וגזירת הכתוב הוא ומש"ה אין כל הלשונות שוין בו וכדאמר לקמן (דף עז:) ואי אמרת דבנדר על דעת חבירו נמי אידך מלי מיפר משום דכנדר על תנאי דמי הרי אמרת של בעל ואחר רחוי שתהא נאמרת בכל לשון אלא ודאי רב פנחס ה"ק נהי דהפרה דבעל גזרת הכתוב היא מיהו מש"ה זכתה תורה לבעל בהפרת נדריה משום דעל דעת בעלה היא נודרת הלכך כל שהיא נודרת על דעתו חיילא הך גזירת הכתוב דאמר רחמנא אבל נודר על דעת חבירו דלא חדית ביה רחמנא מידי ודאי לא מלי מיפר מיהו איכא דאמרי בהדיא דאמרי נודר אם תבריא לאמרי ליה ואינו צריך לשון מיוחד אלא כל איכא

עין משפט נר מצוה

מא א מיי' פי"ח מהלי' נדרים הלכה ח סמג לאוין רמב טוש"ע י"ד סימן רלד סעיף ב ופעיף ה:

מב ב מיי' פ"י מהלי' אישות הלכה יז סמג עשין מה טוש"ע אה"ע סי' ט סעיף ג:

מג ג מיי' שם הלכי יט טוש"ע אה"ע שם סעיף ג:

מד ד מיי' פ"מ מהלי' תרומות הלכה ה:

מה ה מיי' שם הלכה ז ופ"י הלכה ג:

תוספות

מתני' בוגרת ששהתה י"ב חדש היא"ל [ובעלה] חייב במזונותיה. כתנן לוקלי מקלי: הגיע זמן ולא נשאו: [והכבר אי] [אין הבעל מיפר]. כהגעת זמן עד שתכנס לחופה: גמ' א' רבה ר"א. דלא בעל מפר בהגעת זמן: ומשנה ראשונה. דלית לה דאוכלת בתרומה בהגעת זמן: דתנן בר. מלי לאתויי בהדיא מהא דתנן (שם) הגיע זמן ולא נשאו אוכלי' משלו ואוכלות בתרומה: היבם אינו מאכיל בתרומה. ואפי' הגיע זמן בפני הבעל ומת אינו מאכילה בתרומה בעודה שומרת יבם. כדדרשי' התם (כתובות נח.) קנין כספו לי' דתמנו' (ויקרא כב) והאי קנין דאחיו הוא: **או אפי' בולן בפני הבעל ואחד בפני היבם.** אע"ג דרוב בפני הבעל סוף סוף לא נתחייב אחיו, אינה אוכלת משמת דקנין כספו מקנו ליה. וקס' ולימני כולם בפני הבעל. ומיהו רש"י (כתובות נ. ד"ה עשאה) ודאי כולן בפני הבעל הוה אכלה מיהא אחיו, ומיתא ליה למיתני יומא דלא אכלה כלל. ותוספ. ור"ת מפ' (שי' שם נח. פוס' ד"ה ואפילו) דאם הגיע זמן בפני הבעל אוכלת בפני היבם, והיבם אינו מאכיל מידי בלא הגיע זמן, דמשנה ראשונה אינה לה ביבם בוודאי אינו מאכיל אבל הבעל נופיה מאכיל: ב"ה שלאחריהן אמרו אינה אוכלת עד שתכנס לחופה: אלא למיכל בתרומה דרבנן. פי' דמן התורה קודם הגעת זמן אכלה, דדבר תורה ארוסה בת ישראל אוכלת בתרומה, דבת קנין כספו הוא, ולכך מקלינן למיכל בתרומה דל"ל משם לאסור, אלא דרבנן הוא דגזרו ובהגיע לא גזרו, כדמפ' פ' אע"פ (כתובות נז:): אבל נדרים דאורייתא. כלומ' דמן התור' אינה ובעלה, לא שייכן בהגעת זמן לבעל נדרה לאסר נדריה: כל הנודרת על דעת בעלה נודרת. הואיל וחייב במזונותיה. (ויהי כמפרשת אם) לא יניח אותה לישב: אבל בתרומה. אפי' נמי ליכא משם אלא דרבנן, לא אכלה, כמו משנה אחרונה:

מסורת הש"ס

א) לעיל ע: כתובות נז:. **ב)** כתובות מ., **ג)** כתובות נ:. מח: ע:, **ד)** יומא כט: נדה מו: נזיר פג: שבת מו: [לקמן עד.], **ה)** [דף מ.], **ו)** [כתובות נז:], **ז)** [ויקרא כב], **ח)** [כתובות פ"ה ה"ג],

---

הגהות הב"ח

(א) משנה הבוגרת ששהתה: **(ב)** רש"י ד"ה הואיל וכו' ולבוגרת נותנין: **(ג)** ד"ה ומ"כ לא וכו' דמשנתחייב במזונותיה דיפר משום וכו' י"ב חדש כפני:

גליון הש"ם

בהר"ן ד"ה ב"ד שאח"ר. **אי** משום פיקפוק בו'. תמיה לי הא מבואר בסוגיית דכתובות דלכ"ע טעמא דמשנה אחרונה משום פיקפוק ופליגי רק בטעמא דמשנה ראשונה אי משום פיקפוק או משום שמא תשקה:

מוסף רש"י

הואיל ובעלה חייב במזונותיה יפר. נדריה בלא שיתפות דאב (כתובות נ:) דכמאן שנכנסה כרשותו דמי (לעיל ע.). **נותנין לבתולה י"ב חדש.** דלכ"ע לחופה מיום שתבעה הבעל לאחר שקידשה. להכירה על עסקי חופה להכין תכשיטיה, לפרנס עצמה. (כתובות נז.). אוכלת משלו. שהבעל חייב במזונות אשתו מתקנת כ"ד (שם נ:). ואוכלת בתרומה. אם כהן הוא והיא בת ישראל, שהכהן מאכיל את אשתו תרומה כדליף מיכהן כי יקנה נפש (שם נח:) שמשעה שקידשה אוכלת בתרומה מן התורה ורבנן גזור עד השתא (שם נז.).

פירוש הרא"ש

ר"א ומשנה ראשונה אמרו דבר אחד. דתניא ליה ככנוסה משעה שחייב במזונותיה לר"א לענין הפרת נדריה ולמשנה ראשונה לענין אכילת תרומה מלי מלאתויי מהא דתנן הגיע זמן ולא נשאו אוכלות משלו ואוכלות בתרומה: **אין היבם מאכיל בתרומה.** אפי' הגיע זמן נמי הבעל ומת אין היבם מאכילה בתרומה כדאמרינן בכתובות (דף נח.) קנין כספו דאמר רחמנא קנין דאחיו הוא: **חסר יום אי בני היבם.** וכ"ה כולם בפני הבעל אלא שהי היתה אוכלת בחיי הבעל ועתה ליה לאימתי ביומה דלא אכלה כלל: **אלא למיכל בתרומה דרבנן.** הא דאמר במשנה ראשונה דבהגעת זמן אוכלת בתרומה משום דכיון שהאשה נזונית משל בעלה אינה נודרת אלא לפי דעתו וכאילו פירשה אם לא יהא נדר הלכך נקל תשכיח לה בכנוסה לענין הפרת נדרים כיון דניחותא משלו אבל בתרומה אע"ג דליכא אלא איסורא דרבנן לא תשיב לה בכנוסה:

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com